

Η ΚΥΡΙΑ ΒΩΚΕ, ΤΟ ΓΕΝΟΣ ΝΤΕ ΚΟΝΦΛΑΝ, ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΗΛΙΚΙ-
ωμένη γυναίκα, που, εδώ και σαράντα χρόνια, κρατάει
στο Παρίσι μια πανσιόν για αστούς στην οδό Νεβ
Σαιντ Ζενεβιέβ, ανάμεσα στο Καρτιέ Λατέν και το Φωμπούρ
Σαιν Μαρσώ. Αυτή η πανσιόν, γνωστή με το όνομα οίκος
Βωκέ, δέχεται άντρες και γυναίκες, νέους και γέρους. Ποτέ
καμιά κατηγορία δεν έχει αμαυρώσει την ηθική αυτού του
αξιοσέβαστου ιδρύματος. Εδώ και τριάντα χρόνια, πάντως,
δεν έχει δει κανείς εκεί νέο άνθρωπο. Για να μείνει εκεί ένας
νεαρός, θα πρέπει η οικογένειά του να του στέλνει ελάχιστα
λεφτά. Ωστόσο, το 1819, όταν αρχίζει αυτό το δράμα, βρισκό-
ταν εκεί μια φτωχή κοπέλα. Όσο κι αν η λέξη δράμα έχει
υποτιμηθεί από τον υπερβολικό και βασανιστικό τρόπο με
τον οποίο έχει χρησιμοποιηθεί στους καιρούς της πονεμένης
λογοτεχνίας που ζούμε,¹ είναι απαραίτητο να τη χρησιμοποιή-
σουμε εδώ. Όχι πως αυτή η ιστορία είναι δραματική με την
αληθινή σημασία της λέξης, αλλά, όταν το έργο θα έχει ολο-
κληρωθεί, ίσως χυθούν λίγα δάκρυα, *intra* και *extra muros*.²
Θα την καταλάβουν όμως πέρα απ' το Παρίσι; Οι γεμάτες
τοπικό χρώμα ιδιομορφίες δεν μπορούν να εκτιμηθούν παρά
μόνο απ' αυτούς που μένουν απ' τους λόφους³ της Μον-
μάρτρης ως τα υψώματα του Μονρούζ, μέσα σ' αυτή την πε-
ριβόλητη κοιλάδα από παλιούς τοίχους, διαρκώς έτοιμους να

¹ Η Μισαλίτς εννοεί το ρομαντικό δράμα, που θριάμβευσε στην εποχή του.
(Σ.τ.Μ.)

² Έτσι, ο τίτλος των τειχών. (Σ.τ.Μ.)

³ Την τοπή που γράφτηκε ο *Μπαρμπα-Γκοριό*, η Μονμάρτρη ήταν ακόμα εξο-
χική και αναφερόταν ως «λόφος». (Σ.τ.Μ.)

πέσουν, κι από μαύρα χαντάκια γεμάτα λάσπη. Κουλάδα πό-
νων πραγματικών και χαράς συχνά ψεύτικης, κοιλάδα τόσο
φοβερά αναταραγμένη, όπου χρειάζεται κάτι πραγματικά
συνταρακτικό, για να προκαλέσει μια εντύπωση κάποιας
διάρκειας. Ωστόσο, συναντάς εδώ κι εκεί πόνους, που η
συσσώρευση από ελαπτώματα και αρετές τούς κάνει μεγά-
λους κι επίσημους: στη θέα τους οι εγωισμοί και τα συμφέ-
ροντα σταματούν και συμπονάνε. Αλλά η εντύπωση που δέ-
χεται ο κόσμος απ' τους πόνους αυτούς είναι σαν ένα φρού-
το απολαυστικό, που καταβροχθίζεται αμέσως. Το άρμα του
πολιτισμού, όμοιο μ' αυτό του ειδώλου του Τζαγκερνάτ,⁴ κα-
θυστερεί πολύ λίγο από μια καρδιά λιγότερο εύκολη στο να
συνθλιβεί, που μπλοκάρει για λίγο τους τροχούς του· αμέσως
τη συντρίβει και συνεχίζει τη θριαμβευτική πορεία του. Έτσι
θα κάνετε κι εσείς, εσείς που κρατάτε αυτό εδώ το βιβλίο με
τα λευκά σας χέρια, εσείς που χώνεστε σε μια μαλακιά πολυ-
θρόνα λέγοντας από μέσα σας: «Ίσως αυτό να με διασκεδά-
σει». Αφού θα διαβάσετε τα κρυφά βάσανα του μπαρμπα-
Γκοριό, θα φάτε το βράδυ με όρεξη χρεώνοντας την αναι-
σθησία σας στο λογαριασμό του συγγραφέα, καταλογίζοντάς
του υπερβολή, κατηγορώντας τον για ποίηση. Πάντως, να το
ξέρετε! Αυτό το δράμα δεν είναι ούτε φαντασία ούτε μυθιστό-
ρημα. *All is true*⁵ είναι τόσο αληθινό, που ο καθένας μπορεί
ν' αναγνωρίσει κάποια ανάλογα στοιχεία στο περιβάλλον του,
ίσως και μέσα στην καρδιά του.

Το σπίτι όπου στεγάζεται η πανσιόν ανήκει στην κυρία Βω-
κέ. Βρίσκεται στο κάτω μέρος της οδού Νεβ Σαιντ Ζενεβιέβ,
στο σημείο όπου το έδαφος έρχεται κατηφορικό προς την
οδό Αρμπλέτ, με μια κλίση τόσο απότομη και τόσο κακοτρά-
χαλη, που τα άλογα σπάνια ανεβαίνουν ή κατεβαίνουν εκεί.
Αυτή η λεπτομέρεια ευνοεί τη σιωπή που βασιλεύει στους

⁴ Ιερή πόλη της Ινδίας. Τις μέρες της γιορτής οι φανατικοί ρίχνονται κάτω απ' τις ρόδες του πελώριου άρματος, που περιφέρει στην πόλη το άγαλμα του θεού. (Σ.τ.Μ.)

⁵ Είναι όλα αλήθεια. (Σ.τ.Μ.)

οικιστών που είναι στριμωγμένοι ανάμεσα στον τρούλο του
Παλιού Γκρας⁶ και τον τρούλο του Πανθέου — δύο μνημεία
που αλλιάζουν τις ατμοσφαιρικές συνθήκες προσθέτοντας τό-
σοι κίτρινους, σκοτεινιάζοντας τα πάντα με τα αυστηρά χρώ-
ματά που ρίχνουν οι τρούλοι τους. Εκεί οι πλάκες των δρόμων
είναι στεγνές, τα χαντάκια δεν έχουν ούτε λάσπη ούτε νερό,
το χοιράρι ψηλώνει κατά μήκος των τοίχων. Κι ο πιο ξέγνοια-
στος άνθρωπος μελαγχολεί εκεί, όπως όλοι οι διαβάτες· ο θό-
σος μιας άμαξας γίνεται γεγονός, τα σπίτια είναι σκυθρω-
πά, οι τοίχοι μυρίζουν φυλακή. Ένας Παριζιάνος που θα 'χε
χρηθεί εκεί δεν θα 'βλεπε παρά φτηνές πανσιόν ή εκπαιδευ-
τικά ιδρύματα, μιζέρια ή πλήξη, γεράματα που πεθαίνουν,
χρησούμενα νιάτα αναγκασμένα να δουλεύουν. Καμιά συνου-
σία του Παρισιού δεν είναι πιο φρικτή, ούτε πιο άγνωστη. Η
οδός Νεβ Σαιντ Ζενεβιέβ, ειδικά, είναι σαν ένα μπρούντζινο
πλάσιο, το μόνο που ταιριάζει σ' αυτό το αφήγημα, όπου
κανένα σκοτεινό χρώμα και καμιά βαριά σκέψη δεν θα 'ταν
αρκετά για να προετοιμάσουν την κατανόησή του. Όπως α-
κριβώς από σκαλί σε σκαλί το φως λιγοστεύει και η φωνή
του οδηγού ακούγεται πιο υπόκωφα, όταν ο ταξιδιώτης κα-
ταβαίνει στις κατακόμβες. Τι σύγκριση! Ποιος θ' αποφασίσει
α είναι πιο φρικτό: οι στεγνές καρδιές ή τα άδεια κρανία;

Η πρόσοψη της πανσιόν βλέπει σ' έναν κηπάκο, έτσι ώστε
το σπίτι να σχηματίζει ορθή γωνία με την οδό Νεβ Σαιντ Ζε-
νεβιέβ, όπου το βλέπεις σ' όλο το βάθος του. Κατά μήκος
αυτής της πρόσοψης, ανάμεσα στο σπίτι και στον κηπάκο,
δεσπόζει ένας χαλκόδρομος, μια οργιά φαρδύς και γερτός
προς τα μέσα, προστά στον οποίο υπάρχει μια αλέα από
άμμο, που από τις δύο πλευρές της έχει γεράνια, ροδοδάφ-
νες και ροδιές, φυτεμένες μέσα σε μεγάλα βάζα από γαλάζια
και άσπρη πορσελάνη. Σ' αυτή την αλέα μπαίνεις από μια
αιολόπορτα που πάνω γράφει: ΟΙΚΟΣ ΒΩΚΕ κι από κάτω:
Πανσιόν για Αστούς και των δύο Φύλων και Άλλων. Τη μέρα
μια πόρτα δικτυωτή, εξοπλισμένη μ' ένα κραυγαλέο κουδού-

⁶ Μοναστήρι του 17ου αιώνα και μετά στρατιωτικό νοσοκομείο. (Σ.τ.Μ.)

νι, σ' αφήνει να δεις στο τέρμα του μικρού πλακόστρωτου, στον τοίχο που είναι απέναντι απ' το δρόμο, ένα θόλο ζωγραφισμένο σαν πράσινο μάρμαρο από κάποιον καλλιτέχνη της συνοικίας. Κάτω από το κοίλωμα που θέλει να παραστήσει αυτός ο θόλος, είναι στημένο ένα άγαλμα του Έρωτα. Κάτω απ' το βάθρο του αγάλματος, μια μισοσβησμένη επιγραφή υπενθυμίζει το χρόνο απ' τον οποίο προέρχεται αυτό το διακοσμητικό αποτυπώνοντας τον ενθουσιασμό για τον Βολταίρο, που γύρισε στο Παρίσι το 1777.

*Όποιος κι αν είσαι, βλέπεις μπρος σου
αυτόν που ήταν, είναι και πρέπει να είναι ο δάσκαλός σου.*

Όταν βραδιάζει, η δικτυωτή πόρτα αντικαθίσταται από μια πόρτα κανονική. Ο κηπάκος, που έχει για φάρδος το μήκος της πρόσοψης, βρίσκεται ανάμεσα στον τοίχο του δρόμου και στο μεσότοιχο του διπλανού σπιτιού, κατά μήκος του οποίου κρέμεται ένας κισσός, που το κρύβει ολόκληρο και τραβάει το βλέμμα των περαστικών, σαν μια παριζιάνικη γραφικότητα. Ο κάθε τοίχος είναι σκεπασμένος με αναρριχητικά και κληματαριές, που οι ασθενικοί και σκονισμένοι καρποί τους είναι το αντικείμενο της χρόνιας ανησυχίας της κυρίας Βωκέ, καθώς και των συζητήσεών της με τους οικότροφους. Κατά μήκος κάθε εξωτερικού τοίχου υπάρχει μια στενή αλέα που καταλήγει σ' ένα ίσκιωμα από φλαμουριές — η κυρία Βωκέ, αν και το γένος ντε Κονφλάν, επιμένει να τις λέει φλαρουλιές, παρά τις γραμματικές παρατηρήσεις των φιλοξενουμένων της. Ανάμεσα στις δύο πλαϊνές αλέες υπάρχει ένα τετράγωνο με αγκιναριές, που απ' τη μια μεριά και την άλλη έχει οπωροφόρα δέντρα, κλαδεμένα μυτερά, ενώ γύρω γύρω ξινηθρές, μαρούλια ή μαϊντανό. Κάτω απ' το στέγαστρο με τις φλαμουριές είναι στημένο ένα στρογγυλό τραπέζι, βαμμένο πράσινο, με καθίσματα γύρω γύρω. Εκεί, τις πολύ ζεστές μέρες, όσοι οικότροφοι είναι αρκετά πλούσιοι, ώστε να επιτρέπουν στον εαυτό τους έναν καφέ, έρχονται να τον απολαύσουν μέσα σε μια ζέστη ικανή να εκκολάφει αυγά. Η

πρόσοψη, τρία πατώματα κι από πάνω σοφίτες, είναι χτισμένη με μικρή πέτρα και σοβαντισμένη μ' εκείνο το κίτρινο χρώμα που δίνει έναν αέρα φτήνιας σ' όλα σχεδόν τα σπίτια του Παρισιού. Τα πέντε μεγάλα παράθυρα που υπάρχουν σε κάθε όροφο έχουν μικρά τζάμια και γρίλιες, από τις οποίες καμιά δεν σηκώνεται με τον ίδιο τρόπο, έτσι ώστε οι γραμμές τους να μην είναι ποτέ μεταξύ τους παράλληλες. Το βάθος αυτού του σπιτιού περιλαμβάνει δύο παράθυρα, που στο ισόγειο έχουν για στόλισμα σιδερένιες μπάρες. Πίσω απ' το κτήριο υπάρχει μια αυλή, περίπου είκοσι πόδια πλατιά, όπου ζουν πολύ αρμονικά γουρούνια, κότες, κουνέλια και στο βάθος της οποίας υψώνεται ένα υπόστεγο για να στοιβάξουν τα ξύλα. Ανάμεσα στο υπόστεγο και στο παράθυρο της κουζίνας κρέμεται ένα φανάρι για το φύλαγμα των φαγωσίμων, ενώ από κάτω πέφτουν τα νερά με τα λίπη απ' το νεροχύτη. Αυτή η αυλή έχει μια στενή πόρτα προς την οδό Νεβ Σαιντ Ζενεβιέβ, απ' όπου η μαγείρισσα βγάζει τα σκουπίδια του σπιτιού καθαρίζοντας τις βρομιές με τη βοήθεια του νερού, για να μην πάνθουν πανούκλα.

Στο ισόγειο, προορισμένο απ' τη φύση του να εξυπηρετεί τη λειτουργία της αστικής πανσιόν, υπάρχει ένα πρώτο δωμάτιο, που φωτίζεται απ' τα δύο παράθυρα του δρόμου και στο οποίο μπαίνει κανείς από ένα πορτόνι. Αυτό το σαλόνι επικοινωνεί με μια τραπεζαρία, που χωρίζεται από την κουζίνα μ' ένα κλιμακοστάσιο, με σκαλιά από ξύλο και τριμμένα χρωματιστά πλακάκια. Τίποτα δεν είναι πιο θλιβερό απ' αυτό το σαλόνι το επιπλωμένο με παλιές πολυθρόνες και καρέκλες με ογκωτό τρίχινο ύφασμα — εναλλάξ μία γυαλιστερή και μία θαμπή. Στη μέση βρίσκεται ένα τραπέζι στρογγυλό, καλυμμένο με μάρμαρο Αγίας Άννας⁷ και στολισμένο μ' ένα σερβίτιο του ποτού από άσπρη πορσελάνη διακοσμημένη με χρυσές μισοσβησμένες γραμμούλες, που το συναντάμε σήμερα παντού. Αυτό το δωμάτιο με τις κακοβαλμένες σανίδες στο δάπεδο έχει στους τοίχους ξύλινη επένδυση για ν' ακου-

⁷Μάρμαρο του Βελγίου, γκρι και άσπρο. (Σ.τ.Μ.)

μπάει κανείς. Το υπόλοιπο μέρος των τοίχων είναι σκεπασμένο μ' ένα βαμμένο χαρτί, που παριστάνει τις κυριότερες σκηνές του *Τηλέμαχου*.⁸ Το πανό ανάμεσα στα δύο καφασωτά προσφέρει στους οικότροφους τον πίνακα του γιορταστικού τραπεζιού που έκανε η Καλυψώ στο γιο του Οδυσσέα. Εδώ και σαράντα χρόνια αυτή η ζωγραφική προκαλεί τα γέλια και τα χωρατά των νεαρών οικότροφων, που θεωρούν τον εαυτό τους ανώτερο απ' τη θέση που έχουν, κοροϊδεύοντας το δείπνο στο οποίο τούς καταδικάζει η φτώχεια. Το πέτρινο τζάκι, που η πάντα καθαρή εστία του δείχνει πως η φωτιά ανάβει μόνο σ' εξαιρετικές περιπτώσεις, στολίζεται από δύο βάζα γεμάτα τεχνητά λουλούδια, παλιωμένα και στριμωγμένα, που συνοδεύουν ένα εκκρεμές από γαλαξωπό μάρμαρο χειρίστου γούστου.

Αυτό το πρώτο δωμάτιο αποπνέει μια μυρωδιά που δεν έχει όνομα στη γλώσσα μας και που θα 'πρεπε να την ονομάσουν *μυρωδιά πανσιόν*. Μυρίζει κλεισούρα, μούχλα και ταγκό λάδι, προκαλεί ρίγος, είναι υγρή στη μύτη σου, ποτίζει τα ρούχα σου. Βρομάει σερβίρισμα, οφίς, τραπεζαρία γηροκομείου. Θα μπορούσε ίσως να περιγραφεί, αν υπήρχε ένας τρόπος να υπολογιστούν οι στοιχειώδεις και εμετικές ποσότητες που εκπέμπουν εκεί μέσα οι καταρροϊκές και ιδιαίτερες μυρωδιές του κάθε οικότροφου, νέου ή γέρου. Κι όμως, παρ' όλα αυτά τα φριχτά πράγματα, αν το σύγκρινε κανείς με την τραπεζαρία, θα έβρισκε το σαλόνι κομψό και αρωματισμένο, όπως πρέπει να είναι ένα μπουντουάρ. Αυτή η αίθουσα, που είναι ολόκληρη ντυμένη με ξύλο, κάποτε είχε βαφτεί μ' ένα χρώμα που σήμερα είναι απροσδιόριστο, αποτελώντας το φόντο πάνω στο οποίο η βρομιά έχει αποτυπώσει τα στρώματά της, έτσι ώστε να σχεδιάζει παράξενες φιγούρες. Υπάρχουν εδώ μπουφέδες που κολλάνε απ' τη λήδα με ραγισμένες θαμπές καράφες πάνω τους, κρικοί για πετσέτες από μέταλλο μουα-

ρέ,⁹ στοίβες πιάτα από χοντρή πορσελάνη με γαλάζια μπουρντούρα, κατασκευασμένα στο Τουρνάι. Σε μια γωνιά είναι τοποθετημένο ένα κουτί με αριθμημένα χωρίσματα, που φιλοξενεί τις πετσέτες των οικοτρόφων γεμάτες λεκέδες από σάλτσες ή κρασί. Συναντάς εδώ έπιπλα που πια δεν χαλάνε, που τα έχουν εξορίσει από παντού, που βρίσκονται εδώ όπως βρίσκονται τα ναυάγια του πολιτισμού στο 'Ασυλο των Λνιάτων. Μπορείς επίσης να δεις το βαρόμετρο με τον καπνιστή που βγαίνει όταν βρέχει, απαίσιες γκραβούρες που κόβουν την όρεξη (όλες μέσα σε κάδρα από μαύρο, λουστραρισμένο ξύλο με χρυσαφίς γραμμές), ένα ρολόι του τοίχου από κόκαλο χελώνας διακοσμημένο με μπρούντζο, μια πράσινη σόμπα, λάμπες Αργκάν¹⁰ όπου η σκόνη συνδυάζεται με το λάδι, ένα μακρύ τραπέζι σκεπασμένο με μουσαμά τόσο λιπαρό, ώστε ένας φοιτητής ιατρικής, που του αρέσουν τα αστεία, γράφει τ' όνομά του χρησιμοποιώντας το δάχτυλό του, ξεποδαριασμένες καρέκλες, αξιοθρήνητα χαλάκια από πλεχτό σπάρτο που ξετυλίγεται συνέχεια χωρίς να χάνεται ποτέ, άθλια μαγκαλάκια¹¹ με τρύπες σπασμένες, με ρεζέδες χιλασμένους, με ξύλο που καρβουνιάζει. Για να εξηγήσει κανείς πόσο παλιά, πόσο ραγισμένη, πόσο σάπια, πόσο τρεμουλιαστή, μονόχειρη, μονόφθαλμη, ανάπηρη, ετοιμοθάνατη είναι αυτή η επίπλωση, θα 'πρεπε να αναλωθεί σε μια περιγραφή που θα καθυστέρουσε πολύ το ενδιαφέρον αυτής της ιστορίας και που δεν θα τη συγχωρούσαν οι βιαστικοί. Το κόκκινο πλακάκι του δαπέδου είναι γεμάτο από βαθιές κοιλότητες, απ' το τρίψιμο ή το βάψιμο. Τέλος, εδώ βασιλεύει η μιζέρια χωρίς ποίηση, μια μιζέρια τσιγκούνικη, συμπτωνωμένη, τριμμένη. Αν δεν έχει ακόμα βούρκο, έχει πάντως λεκέδες: αν δεν έχει τρύπες ή κουρέλια, είναι ωστόσο έτοιμη να σαπίσει και να καταρρεύσει.

Αυτό το δωμάτιο είναι σ' όλη του τη δόξα τη στιγμή που,

⁸ Μετά την επιτυχία που είχε το μυθιστόρημα αυτό του Φενελόν, το 18ο αιώνα, το περιεχόμενό του αποτελούσε συχνά την «πρώτη ύλη» για κάθε είδους διακοσμήσεις. (Σ.τ.Μ.)

⁹ Μι «μυρώ». (Σ.τ.Μ.)

¹⁰ Φωσφόρος απ' τη Γενεύη, που εφεύρε ένα είδος διπλής λάμπας. (Σ.τ.Μ.)

¹¹ Μικρά κουτιά, όπου έβαζαν χόβολη για να ξεσταίνουν τα πόδια. (Σ.τ.Μ.)

γύρω στις εφτά το πρωί, ο γάτος της κυρίας Βωκέ, που προηγείται της κυρίας του, πηδάει πάνω στους μπουφένδες, μυρίζει το γάλα που περιέχουν κάμποσες γαβάθες σκεπασμένες με πιάτα και κάνει το πρωινό του γουργούρισμα. Σε λίγο εμφανίζεται η χήρα, στολισμένη με το τούλινο σκουφάκι της, κάτω απ' το οποίο κρέμεται ένα ρολό από κακοβαλμένα ψεύτικα μαλλιά. Περιπατάει σέρνοντας τις στραβοπατημένες παντούφλες της. Το γεροντίστικο, παχουλούτσικο πρόσωπό της, στη μέση του οποίου προεξέχει ένα ράμφος παπαγάλου, τα χοντρουλά χεράκια της, χέρια ανθρώπου καλοθρεμμένου όπως οι ποντικοί της εκκλησίας,¹² το υπερβολικά παχύ και πλαδαρό στήθος της βρίσκονται σε αρμονία μ' αυτή την αιδουσα που αποπνέει δυστυχία, όπου έχει φωλιάσει η κερδοσκοπία και της οποίας η κυρία Βωκέ αναπνέει το ζεστό, δύσωπο αέρα χωρίς ν' αηδιάζει. Το φρέσκο σαν το πρώτο φθινοπωρινό αγιάζι πρόσωπό της, τα γεμάτα ρυτίδες μάτια της, που η έκφρασή τους κυμαίνεται ανάμεσα στο χαμόγελο που πρέπει να έχουν οι χορεύτριες και την ξινή συνοφύωση που έχουν οι ενεχυροδανειστές, ολόκληρο τελοςπάντων το άτομό της εξηγεί την πανσιόν, όπως και η πανσιόν κάνει αναγκαίο το άτομό της — δεν γίνεται κάτεργο χωρίς επιστάτη καταδίκων. Το άχρωμο πάχος αυτής της γυναικούλας είναι αποτέλεσμα της ζωής της, όπως ο τύφος είναι η συνέπεια των αναθυμιάσεων ενός νοσοκομείου. Το πλεχτό μάλλινο μεσοφόρι της, που κρεμάει κάτω απ' τη φούστα της —φτιαγμένη από ένα παλιό φόρεμα, με το μπαμπάκι να βγαίνει από τις σχισμές του φθαρμένου υφάσματος— συνοψίζει το σαλόνι, την τραπεζαρία, τον κηπάκο, αναγγέλλει την κουζίνα, σε κάνει να προαισθανθείς τους οικότροφους. Όταν αυτή είναι εδώ, το θέαμα είναι πλήρες. Η κυρία Βωκέ, που είναι καμιά πενήντα χρόνων, μοιάζει με όλες τις «γυναίκες που έχουν περάσει βάσανα».¹³ Έχει το γυάλινο βλέμμα και το αθώο ύψος μιας προαγωγού, που θα κάνει το παν για να πληρωθεί

καλύτερα, έτοιμη, για να βελτιώσει τη ζωή της, να παραδώσει τον Ζωρζ ή τον Πισεγκρύ,¹⁴ αν ο Ζωρζ και ο Πισεγκρύ δεν είχαν ακόμα συλληφθεί. Όμως, «στο βάθος είναι καλή γυναίκα», λένε οι οικότροφοι, που τη νομίζουν χωρίς περιουσία ασούγοντάς τη να στενάξει και να βήχει σαν αυτούς. Τι ήταν ο Βωκέ; Δεν έδινε ποτέ εξηγήσεις για το μακαρίτη. Πώς είχε χάσει την περιουσία του; «Στις συμφορές», απαντούσε. Της είχε φερθεί άσχημα, δεν της είχε αφήσει παρά μόνο τα μάτια της, για να κλαίει, αυτό το σπίτι για να ζει και το δικαίωμα να μη συμπονάει κανέναν άτυχο, μια και η ίδια, καθώς έλεγε, είχε τραβήξει ό,τι ήταν δυνατόν να περάσει άνθρωπος. Ακούγοντας την κυρά της να σέρνει τις παντούφλες της, η χοντρο-Συλβί, η μαγειρίσσα, έσπευδε να σερβίρει το πρωινό των εσωτερικών οικοτρόφων.

Οι εξωτερικοί οικότροφοι, σε γενικές γραμμές, έπαιρναν μόνο μεσημεριανό φαγητό, που στοίχιζε τριάντα φράγκα το μήνα. Την εποχή που αρχίζει αυτή η ιστορία, οι εσωτερικοί ήταν εφτά. Ο πρώτος όροφος περιλάμβανε τα δύο καλύτερα διαμερίσματα του σπιτιού. Η κυρία Βωκέ έμενε στο λιγότερο αξιόλογο, ενώ το άλλο φιλοξενούσε την κυρία Κουτύρ, χήρα ενός επιτρόπου πληρωμών Στρατού της Δημοκρατίας. Αυτή είχε μαζί της ένα νεαρό κορίτσι, ονόματι Βικτορίν Ταγεφέρ, που το προστάτευε σαν κόρη της. Το ετήσιο εισόδημα αυτών των δύο γυναικών ήταν χίλια οχτακόσια φράγκα. Τα δύο διαμερίσματα του δεύτερου ορόφου ήταν πιασμένα από ένα γιροντάκι, ονόματι Πουαρέ, κι από έναν άντρα περίπου σαράντα χρόνων, που φόραγε μαύρη περούκα, έβαφε τις φαινοίτες του, έλεγε πως ήταν παλιός χρηματιστής και λεγόταν κύριος Βωτρέν. Ο τρίτος όροφος αποτελούνταν από τέσσερα δωμάτια, απ' τα οποία μόνο τα δύο ήταν νοικιασμένα: το ένα από μια γεροντοκόρη, τη δεσποινίδα Μισονώ, και το άλλο από έναν παλιό βιομήχανο ζυμαρικών, μακαρονιών Ιταλίας και φιδέ, που άφηνε να τον λένε μπαρμπα-Γκοριό.

¹² Έκφραση της εποχής: θρησκευόμενος ή ψάλτης ή νεωκόρος. (Σ.τ.Μ.)

¹³ Προφανώς έκφραση δική της. (Σ.τ.Μ.)

¹⁴ Αδιάσπαστοι συνωμότες, που πιάστηκαν (ο πρώτος εκτελέστηκε) δεκαπέντε χρόνια πριν γραφτεί ο *Μπαρμπα-Γκοριό*. (Σ.τ.Μ.)